

Nr 233.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1, 3, 5, 6, 15 och 40 §§ i förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905; given Stockholms slott den 3 juli 1914.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 1, 3, 5, 6, 15 och 40 §§ i förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1, 3, 5, 6, 15 och 40 §§ i förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905.

Häri genom förordnas, att 1, 3, 5, 6, 15 och 40 §§ i förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1. Försäljning av brännvin delas i partihandel och detaljhandel. Med partihandel förstås försäljning till den, vilken äger tillverka brännvin eller innehar rättighet till detaljhandel därmed, så ock försäljning i belopp om minst 250 liter till den, som till avsalu bedriver rening av brännvin. All annan handel är detaljhandel. Sådan handel må äga rum antingen till avhämtning (utminutering) eller till förtäring på stället (utskänkning).

2. Med brännvin — — — brännvin.

3. Utöver — — — stadgat.

4. Angående — — — av Kungl. Maj:t.

5. Angående de villkor, varunder den, som äger tillverka brännvin eller till avsalu bedriver rening därav, må i belopp, ej understigande 250 liter, för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov försälja sprit, innehållande minst 85 volymprocent alkohol, därom gäller vad Kungl. Maj:t förordnar.

3 §.

Vid utminutering vare minsta tillåtna försäljningsbeloppet en liter, och får vad sålt blivit icke i mindre belopp utlämnas eller mellan flera

köpare fördelas; ej heller får något av det sålda förtäras på försäljningsstället.

5 §.

1. Ej — — — — detta mom.
2. Innehavare av rättighet till försäljning av brännvin må ej å annan ort än den, där han utövar sin försäljningsrättighet, mot efterkrav för köpeskillingen eller genom ombud till annan än innehavare av dylik försäljningsrättighet utlämna brännvin eller vid personligt besök eller genom ombud hos annan än innehavare av sådan rättighet till salu utbjuda brännvin eller upptaga beställningar därå.

6 §.

1. Rättighet — — — — utövande.
2. Detaljhandel — — — — stället.
3. Rättighet — — — — förmåles.
4. Apotekare må ej annorledes än som delägare eller styrelseledamot i bolag, som nyss är nämnt, tilldelas rättighet till detaljhandel med brännvin. Sådant må dock å apotek säljas dels för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, dels ock, därest det innehåller minst 85 volymprocent alkohol, efter skriftlig rekvisition till föreståndare för självständigt apotek; börande recept och rekvisition kvarlämnas och förvaras å det apotek, från vilket försäljningen sker.

I avseende å försäljning av sådana läkemedel, som innehålla brännvin, gäller vad medicinalförfattningarna föreskriva.

15 §.

1. Bolag — — — — fördel.
2. Har bolag, i syfte att för personer, som missbruka brännvin, verksamt förhindra åtkomsten därav, vid utminutering anordnat noggrann kontroll till vilka personer och till vilken mängd försäljning i varje särskilt fall äger rum, må Kungl. Maj:t, på ansökan av bolaget, förordna, att kommun, där bolaget är bildat, samt, om så prövas nödigt, jämväl sådana därtill gränsande eller närbelägna kommuner, varest rätt till utminutering ej är upplåten, tillsvidare skola anses såsom bolagets kontrollområde beträffande de slag av brännvin, kontrollen omfattar.

Förordnande, som nu sagts, må ej meddelas, med mindre bolaget förbinder sig att, där någon hos bolaget anhåller att få inköpa viss varusort av brännvin, som av bolaget ej hålles i lager men inom riket förekommer i handeln, och till säkerhet för betalningens fullgörande nedsätter det belopp, bolaget kan fordra, söka till skäligt pris anskaffa varan, såvida utminuterung till ifrågavarande person enligt de av bolaget tillämpade grunder må äga rum.

Till fastställt kontrollområde må innehavare av rätt till utminuterung icke till annan än den, som äger rätt till detaljhandel, försända de slag av brännvin, kontrollen omfattar.

Över kontrollområdena skall hos kontrollstyrelsen föras särskild förteckning.

3. Vid utminuterung må bolag icke hålla mer än ett försäljningspris å en och samma varusort av brännvin, oavsett om större eller mindre myckenhet försäljes. Vad sålunda är stadgat äger dock ej tillämpning, då sprit, som innehåller minst 85 volymprocent alkohol, försäljes för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov.

Bolag må icke inköpa fastighet eller inom redan förvärvad fastighet vidtaga annan mera omfattande förändring än den, som påkallas av fastighetens underhåll eller rörelsens behöriga utövande, utan samtycke av kontrollstyrelsen, sedan stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet kommunalstämman avgivit yttrande.

Bolag må icke förhyra andra lägenheter än dem, vilka äro behöfliga för den rörelse, som bolaget självt utövar; icke ingå hyres- eller andra affärsavtal med enskilda styrelseledamöter i bolaget, ej heller låta avlöningen vare sig till styrelsen eller till de hos bolaget anställda personer vara beroende på omsättningen av brännvin, vin eller malt-drycker eller utgå med viss del av vinsten.

4. Bolags — — — — — bolaget.
5. Bolags — — — — — kontrollstyrelsen.
6. Granskning — — — — — förordnat.
7. Revisorerna — — — — — säte.
8. Om — — — — — föreskrifter.
9. Bolag — — — — — utgång.

40 §.

Idkar någon detaljhandel med brännvin vid tillfälle, då försäljningsrätten ej får utövas, eller å annat ställe, än därtill uppgivet är, eller förbryter sig någon mot vad i 5 § 2 mom. är stadgat om

brännvins utlämnande eller utbjudande till salu eller om upptagande av beställningar därå,

eller tillåter den, som icke är berättigad till utskänkning, att, då han genom utminutering säljer brännvin, något av det sålda på försäljningsstället förtäres eller avhämtas i mindre belopp, än han är berättigad föryttra,

eller försänder någon brännvin i strid mot stadgandet i 15 § 2 mom., eller förbryter sig den, som till detaljhandel med brännvin berättigad är, mot 29 § 3 eller 6 mom. eller mot 30 §,

böte första gången från och med trettio till och med sextio kronor samt andra gången från sextio till och med etthundratjugu kronor och vare dessutom andra gången sin rätt till detaljhandel förlustig.

Utövar den, som erhållit rättighet till utskänkning enligt 16 § 2 eller 3 mom., densamma annorledes än i dessa moment är medgivet eller utan att iakttaga de inskränkningar därvid, som i övrigt kunna hava blivit föreskrivna av Kungl. Maj:ts befallningshavande, vare underkastad enahanda ansvar, som nyss är sagt.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1914.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 juli 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **WALLENBERG**,
Statsråden: **HASSELROT**,
VON SYDOW,
friherre **BECK-FRIIS**,
STENBERG,
LINNER,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Vennersten anförde:

Med biträde av särskilda sakkunnige, vilka jag med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd tillkallat, bedrives för närvarande inom finansdepartementet med all kraft arbete för att om möjligt kunna för innevarande års riksdag framlägga förslag till en fullständigt reformerad lagstiftning i nykterhetsfrågan. Denna lagstiftning läser emellertid, på sätt jämväl nykterhetskommittén i sitt den 5 sistlidne januari avgivna förslag förutsatt, ej kunna träda i kraft förrän efter någon tid. I avvaktan härå synes man ej kunna undanskjuta en del frågor på brännvinsförsäljningslagstiftningens område, vilka enligt min uppfattning äro av beskaffenhet att kräva en omedelbar lösning. Sedan de sakkunnige

härutinnan upprättat ett förslag, över vilket yttranden iuhämtats av kommerskollegium, kontrollstyrelsen och socialstyrelsen, går jag nu att inför Eders Kungl. Maj:t redogöra härför.

Som bekant hava under senare tiden vissa bolag i fråga om utminuterung av brännvin och andra spirituösa drycker uppställt olika slag av kontrollföreskrifter. Gemensamt för de åsyftade föreskrifterna är att de skola bereda bolagen tillfälle att vinna och bevara kännedom om till vem de i varje särskilt fall sälja och myckenheten av det försälda. Genom den kontroll, som på detta sätt utövas, erhålles möjlighet att på ett verksamt sätt förhindra kända alkoholmissbrukare från att hemköpa spirituösa drycker. Å vissa håll har kontroll av nu berörda art stadgats att gälla jämväl vid försäljning från sådan spirituosahandlande, som fått rätt till utminuterung från bolag till sig överlåten.

Sådana anordningar vid försäljningen som de av mig antydda finnas, i vissa hänseenden olikartade, för närvarande genomförda i flera av de kommuner, där rätt till brännvinsförsäljning upplåtits, såsom Göteborg, Jönköping, Stockholm, Södertälje, Alingsås och Uppsala. Under den närmaste tiden har man, enligt vad jag erfarit, för avsikt att tillämpa enahanda anordningar jämväl i åtskilliga andra städer.

De sålunda genomförda reformerna hava, såvitt erfarenheten hittills giver vid handen, visat sig medföra en betydande nedgång i bolagens utminuterung ävensom en väsentlig minskning i fylleriförseelsernas antal. I fråga om verkningarna härutinnan i Stockholm och Göteborg tillåter jag mig återropa de uppgifter, som finnas intagna i tabeller, vilka torde få såsom bilaga fogas vid protokollet; jag erinrar här endast därom, att kontrollsystemet börjat tillämpas i Stockholm i slutet av februari månad detta år och i Göteborg den 1 oktober 1912.

Jämväl å andra orter, där kontrollföreskrifterna tillämpats, hava desamma visat sig medföra gynnsamma resultat.

Om det ock ännu torde vara för tidigt att uttala något slutgiltigt omdöme angående det nya försäljningssystemets betydelse i nykterhetsavseende, lära i allt fall redan de vunna erfarenheterna tillräckligt motivera, att systemet av lagstiftaren ägnas allt stöd, som erfordras för dess effektiva tillämpning. En förutsättning för systemets effektivitet är emellertid — jag frånser tillsvidare från frågan om restriktivbestämmelser angående införsel från utlandet av brännvin — att antingen kontrollbestämmelserna föreskrivas skola gälla för all försäljning inom riket eller ock systemet kringgärdas med sådana skyddsbestämmelser, att en försäljare, som ej infört detsamma, icke må kunna till sina verkningar neutralisera de fördelar, som genom dess införande å andra håll

kunna vinnas. Jag syftar i sistnämnda avseende främst på angelägenheten att hindra personer, som med tillämpning av ovannämnda kontrollföreskrifter blivit av bolaget i sin hemort avstängda från att inköpa brännvin, att från annan försäljare i riket få sig brännvin efter rekvisition tillsänt. Sedan försäljningssystemet blivit genomfört i större omfattning, hava visserligen överenskommelser om samverkan träffats mellan några bolag, som tillämpa detsamma, men andra försäljare, som ej tillämpa reformen, hava låtit i betydande utsträckning försända brännvin även till personer i kommun, där kontroll vid försäljningen är anordnad. En stor del av denna försändning har givetvis skett till personer, som, ehuru oförhindrade till inköp i hemorten, ej velat underkasta sig där tillämpade kontrollföreskrifter. Men enligt vad man med visshet kan antaga, hava också avsevärda kvantiteter skickats till sådana, som på grund av missbruk blivit avstängda från köprätt. Härigenom hava givetvis de ansträngningar, som för att förhindra sådana alkoholmissbrukare att inköpa brännvin gjorts av bolaget i deras hemort, blivit utan avsedd effekt.

Jämväl från en annan synpunkt skulle olägenheterna av en sådan fri försändning, jag ovan berört, lätteligen kunna visa sig. I den mån kontroll kommer att i allmännare omfattning tillämpas även vid försäljning från innehavare av överlåtna spirituoserättigheter, skulle nämligen den fria försändningen av brännvin från ort till annan komma att medföra, att sådana enskilda rättighetsinnehavare, för vilkas försäljning kontroll vore stadgad, försattes i en ekonomiskt synnerligen oförmånlig ställning, i det att de ginge miste om den del av sin förutvarande kundkrets, som för att undgå kontrollföreskrifterna efter rekvisition förskaffade sig spirituosa från andra försäljare i riket.

De omständigheter, som ovan av mig anförts, påkalla enligt min uppfattning, utan avvaktan å en mera genomgripande reform av försäljningslagstiftningen, ett omedelbart ingripande från lagstiftarens sida till stöd för de kommunala bolagens nykterhetssträvanden. Vad som enligt min åsikt nu bör i detta hänseende från statsmakternas sida vidtagas är följande. Jag har tänkt mig, att ett bolag, som tillämpade försäljningsreformen, skulle hos Kungl. Maj:t kunna anhålla om fastställande av ett visst kontrollområde för försäljningen. Detta område skulle naturligtvis i främsta rummet omfatta den kommun, där bolaget bildats, men jämväl kunna utsträckas till sådana angränsande eller närbelägna kommuner, där rätt till utminuterung ej upplåtits. Sedan kontrollområde blivit fastställt, skulle försändning av brännvin,

vars försäljning underkastats kontroll, vid stadgat ansvar ej få ske till köpare, boende inom området, med undantag för försändning till dem, som innehade rätt till detaljhandel med brännvin.

För att icke härigenom förhindra köpare att till skäligt pris erhålla sådana särskilda slag av spritdrycker, som förekomma i den allmänna handeln, har jag ansett som en förutsättning för bifall till en anhållan av angivna art böra uppställas, att sökandebolaget åtager sig att söka från andra försäljare i riket anskaffa de olika märken, varom köpare gör anhållan. Givetvis skulle härvid gälla samma restriktioner, som bolaget i allmänhet vid sin försäljning tillämpar, såväl i avseende å mängden av vad som till en och samma person må säljas som ock i fråga om avstängning över huvud från spritinköp.

Emot den sålunda föreslagna anordningen hava de hörda myndigheterna icke haft någon saklig erinran att framställa. Särskilt har kommerskollegium betonat, hurusom därigenom den förlust helt och hållet skulle avlägsnas, som innehavare av överlåtna försäljningsrättigheter, vilka underkastats kontrollbestämmelserna, nu lida genom konkurrens från annat håll.

Jag vill härefter övergå till behandlingen av en annan försäljningssystemet berörande fråga, som jämväl enligt min uppfattning redan nu synes böra upptagas till behandling. Jag syftar härvid på rätten att fritt försälja brännvin i poster om 250 liter och därutöver.

Beträffande denna fråga tillåter jag mig åberopa följande, som nykterhetskommittén i sitt betänkande anfört angående denna fria försäljningsrätt:

»Enligt gällande brännvinsförsäljningsförordning är all handel med spritdrycker till en mängd av 250 liter och däröver fri. Vid försäljning till annan än den, som innehar rätt till detaljhandel med brännvin, får emellertid egentligt brännvin icke utlämnas på kärl, innehållande mindre än 250 liter. Ehuruval den nämnda gränsen synes vara tämligen hög och sålunda böra förebygga missbruk, torde en icke obetydlig partiförsäljning äga rum, som faktiskt icke är annat än en maskerad minutförsäljning. Såsom framgår av åtskilliga av myndigheternas till kommittén överlämnade yttranden, tillgår det sålunda, att efter sammanskott av flere personer en av dem verkställer rekvisitionen av partiet, varpå detsamma fördelas bland dem. Stora svårigheter synas möta att upp-daga dylik salning av partiinköpt spirituosa, och om också salningen upp-dagas, är det ofta nog svårt att åstadkomma bevisning. Åstad-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 158 häft. (Nr 233.) 2

kommes bevisning och blir den, som verkställt salningen, sakfäld, lära ofta nog de ådömda böterna och utdömd försäljningsavgift ungefär betäckas av vinsten på köpet. Vid inköp i parti erlägges nämligen ingen försäljningsavgift, varför inköpspriset av spritdrycker i parti ställer sig betydligt billigare än priset vid inköp utminuteringsvis. Till vilka missbruk den nuvarande partiförsäljningsrätten leder, framgår exempelvis av de från länsmännen i Göstrings härad och Lycksele södra distrikt inkomna yttrandena.

I huru stora mängder dylik partiförsäljning sker till direkt konsumtion, kan för närvarande ej utrönas.»

Kommittén har i sitt betänkande föreslagit, att partihandel med brännvin ej skulle få äga rum till andra än återförsäljare, samt till stöd härför anfört följande:

»Vad partihandeln beträffar, synes syftet med hittills gällande bestämmelser hava varit att möjliggöra försäljning från tillverkare till återförsäljare, men icke till direkt konsumtion. Till stöd för denna uppfattning kan anföras vad föredragande departementschefen yttrade till statsrådsprotokollet den 25 februari 1885, då fråga förelåg om höjande av då gällande lägsta försäljningsmängd för partihandel:

’Då med lagstiftningen angående försäljning av brännvin åsyftas dels att med en accisavgift träffa förbrukningen av denna vara, dels att genom stränga ordningsföreskrifter motverka missbruket av rusdrycker, följer härav, att denna lagstiftning har till egentligt föremål endast sådan handel, varigenom brännvinet övergår i konsumentens hand, varemot den handel, som förmedlar brännvinets övergång från producenten till brännvinshandlanden eller från den ene handlanden till den andre, enligt sakens natur måste falla utom området för ifrågavarande lagstiftning. I denna måste således göras en åtskillnad mellan den handel, som avser att omedelbart betjäna förbrukningen, och den, som kan rubriceras som engroshandel, en åtskillnad, som tydligen endast kan äga rum på det sätt, att en viss försäljningskvantitet bestämmes som den gräns, under vilken försäljningen skall vara underkastad de lagstadgade avgifterna och ordningsföreskrifterna. Vid vilket belopp denna gräns bör sättas, är en helt och hållet praktisk fråga. Nu gällande lagstiftning har satt gränsen vid ett belopp av 15 kannor, så att all försäljning av brännvin till belopp icke understigande nämnda kvantitet är fri ej mindre från avgift än även från de för brännvinsförsäljningen stadgade *strängare* ordningsföreskrifterna, ehuru till förekommande av missbruk handeln med brännvin till belopp understigande 100 kannor

gjorts beroende av vissa kontrollföreskrifter. Det synes otvivelaktigt, att den sålunda bestämda gränsen blivit satt vid ett allt för lågt belopp. I de fall, då vid brännvinshandel mindre parti än 100 kannor avyttras, förefaller det nämligen mycket antagligt att därmed mera avses konsumentens förseende på en gång med hans förbrukningsbehov för en längre tid, än att transaktionen är av engroshandels natur.'

I en av Göteborgssystembolagens förtroendenämnd den 28 maj 1912 avgiven underdånig framställning har påyrkats, att partihandelsminimum skulle höjas till förslagsvis 600 liter, så att partiförsäljningen direkt till förbrukaren om möjligt måtte upphöra; denna bestämmelse borde emellertid icke gälla ifråga om försäljning till den, som innehade rättighet till detaljhandel med spritdrycker, eller till den, som bevisligen använde dylika drycker för tekniska eller likartade ändamål.

Enligt kommitténs mening skulle jämväl en dylik betydande höjning av partihandelsminimum icke giva tillräcklig garanti, att icke spritdrycker försåldes partivis direkt till konsumenter. Om man vill vinna samma syfte som förtroendenämnden, eller upphörandet av partiförsäljning direkt till förbrukaren, ernås detta bäst genom att föreskriva, att partihandel med spritdrycker ej får äga rum till andra än återförsäljare. Genom en dylik bestämmelse uppdrages mellan engroshandeln och minuthandeln en tydlig gräns, som möjliggör friare former för den förra genom bortfallandet av nu gällande partiförsäljningsminimum, men samtidigt förhindrar, att spritdrycksförsäljning äger rum från spritdryckstillverkarna och andra partiförsäljare till direkt konsumtion.»

Jag delar i detta avseende kommitténs uppfattning, och vill jag i detta sammanhang erinra, att någon anmärkning mot kommittéförslaget i denna del ej blivit framställd av någon av de myndigheter, vilkas utlåtanden däröver inhämtats. En särskild anledning att redan nu vidtaga uti ifrågavarande avseende erforderliga ändringar i gällande brännvinsförsäljningslagstiftning finner jag däri, att den fria partihandeln ej synes stå i god överensstämmelse med ovan av mig berörda kontrollföreskrifter. Om dessa komma att på ett mera effektivt sätt tillämpas, skulle givetvis också frestelsen att genom salning anskaffa brännvin i belopp om 250 liter eller däröver i avsevärd grad förökas. Jag vill jämväl hänvisa till att vid innevarande års båda riksmöten i enskilda motioner förslag i det av mig nu antydda syfte blivit framställt.

I enlighet med ovanstående vill jag föreslå sådan ändring av 1 § i gällande brännvinsförsäljningsförordning, att med partihandel skulle avses försäljning till den, som äger tillverka brännvin, innehar rätt till

detaljhandel därmed eller till avsalu bedriver rening därav. All annan handel skulle anses som detaljhandel. Att, såsom nu, vid partihandel upptaga fordran på minsta tillåtna försäljningsbelopp anser jag, i likhet med kommittén, ej vidare erforderligt. Då rening av brännvin till avsalu emellertid kan bedrivas av envar, som därom gör anmälan, har det dock för att förhindra bestämmelsens kringgående syntes säkrast att vid försäljning till sådan person bibehålla den nu stadgade minsta försäljningsmängd. Som det fortfarande synes böra stå tillverkare och renare av brännvin öppet att för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov försälja sprit, dock i belopp om minst 250 liter, har i ett nytt 5 mom. till samma § föreslagits, att Kungl. Maj:t skulle äga att utfärda föreskrifter, under vilka villkor en dylik försäljning skulle få ske. Då, enligt vad jag inhämtat och kontrollstyrelsen jämväl vitsordat, för ifrågavarande ändamål lämpligen bör medgivas försäljning av sprit, som håller en alkoholhalt ända ned till 85 volymprocent, skulle sprit av denna styrka komma att avses i nämnda föreskrifter. Ifråga om övriga av nu nämnda förslag föranledda ändringar i förordningen torde någon särskild motivering ej anses erforderlig.

Ej heller mot förslaget i denna del hava av de hörda myndigheterna framställts någon saklig erinran.

Genom de åtgärder, jag i ovannämnda båda hänseenden föreslår, synas mig de väsentliga brister i gällande lagstiftning avlägsnas, vilka försvåra den effektiva tillämpningen av ifrågavarande reform vid försäljning av brännvin. Väl förbiser jag icke att, såsom också socialstyrelsen i sitt yttrande erinrar, så länge möjligheten även för avstängda personer att från utlandet fritt importera spirituosa står öppen, reformen icke blir fullt effektiv, men att i detta sammanhang vidtaga härför erforderliga lagändringar synes mig icke möjligt. Även torde det, såsom socialstyrelsen framhåller, med fog kunna antagas, att den import av brännvin, som från utlandet kan äga rum till kontrollområde, i allt fall icke kommer att åtminstone i någon större utsträckning gå till personer, för vilka man på grund av deras omätliga förtäring av starka drycker velat försvåra eller förhindra åtkomsten av sådana.

Sedan föredragande departementschefen uppläst det förslag till förordning om ändrad lydelse av 1, 3, 5, 6, 15 och 40 §§ i förordningen angående försäljning av brännvin, som i enlighet med nu angivna grunder upprättats, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle nådig proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, till riksdagen avlåtas.

Ur protokollet:
Einar Hennings.

Tabell 1. Aktiebolaget Göteborgssystemets i Göteborg försäljning av renat brännvin

Månad	M i n u t h a n d e l n								
	Före reformen	Efter reformen		Ökning + minskning —			Ökning eller minskning i procent		
	1911—1912	1912—1913	1913—1914	1911/12— 1912/13	1912/13— 1913/14	1911/12— 1913/14	1911/12— 1912/13	1912/13— 1913/14	1911/12— 1913/14
Oktober	132,641	101,283	55,167	— 31,358	— 46,116	— 77,474	— 24	— 46	— 59
November ...	111,621	92,883	55,314	— 18,738	— 37,569	— 56,307	— 17	— 40	— 51
December ...	169,534	130,101	74,033	— 39,433	— 56,068	— 95,501	— 23	— 43	— 56
Januari	115,904	82,665	53,327	— 33,239	— 29,338	— 62,577	— 29	— 35	— 54
Februari	111,744	70,117	48,831	— 41,627	— 21,286	— 62,913	— 37	— 30	— 56
Mars	125,108	88,626	52,842	— 36,482	— 35,784	— 72,266	— 29	— 40	— 58
April	124,877	73,827	63,474	— 51,050	— 10,353	— 61,403	— 41	— 14	— 49
Maj	136,736	82,082	75,199	— 54,654	— 6,883	— 61,537	— 40	— 8	— 45
Juni	137,648	78,331	61,692	— 59,317	— 16,639	— 75,956	— 43	— 20	— 55
Juli	122,868	69,113		— 53,755			— 44		
Augusti	141,436	71,380		— 70,056			— 49		
September ...	123,435	57,242		— 66,193			— 54		
Summa	1,553,552	997,650		— 555,902			— 36		

1) Från den 2 maj 1913 får å bolagets egna utskänkningsställen serveras endast en sup brännvin till en

Tabell 2. Antalet fylleriföreselser i Göteborg uppdelade med hänsyn till

Månad	Bolagskrogar			Restauranter			Ölvärdshus			Brännvin ur butelj			Konjak inköpt hos vinhandlarne		
	1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914
Januari	80	77	17	49	56	55	91	136	122	239	158	67	2	31	97
Februari ...	77	83	34	51	71	54	114	169	183	336	200	89	2	64	137
Mars	84	120	42	74	67	78	155	206	185	345	181	105	20	83	133
April	75	83	21	54	66	43	142	220	213	365	160	116	18	79	143
Maj	68	22	22	60	54	50	178	165	270	410	132	90	15	87	152
Juni	56	18	11	35	77	49	157	196	183	382	131	89	6	90	122
Juli	33	27		38	63		126	162		326	116		5	135	
Augusti	66	31		62	81		216	234		402	134		11	164	
September...	76	41		57	53		214	228		435	108		8	178	
Oktober	138	32		61	69		226	198		326	109		11	238	
November ...	122	19		46	72		171	215		339	84		15	202	
December ...	101	28		64	64		189	168		244	92		19	212	
Summa	976	581		651	793		1,979	2,297		4,149	1,605		132	1,503	

1) I denna summa är inbegripet antalet för fylleri dömda personer, vilka berusat sig av brännvin, in-

i liter à 39 procent före och efter minuthandelsreformens genomförande.

U t s k ä n k n i n g e n											
Före minuthandelsreformen			Efter minuthandelsreformen			Ökning + minskning -			Ökning eller minskning i procent		
1911—1912	1912—1913	1913—1914	1911/12— 1912/13	1912/13— 1913/14	1911/12— 1913/14	1911/12— 1912/13	1912/13— 1913/14	1911/12— 1913/14			
26,408	37,701	22,327	+ 11,293	- 15,374	- 4,081	+ 42	- 41	- 15			
30,816	34,082	20,832	+ 3,266	- 13,250	- 9,984	+ 11	- 40	- 33			
29,003	36,946	22,584	+ 7,943	- 14,362	- 6,419	+ 27	- 40	- 22			
28,638	29,231	22,502	+ 593	- 6,729	- 6,136	+ 2	- 23	- 21			
28,401	30,287	22,030	+ 1,886	- 8,357	- 6,371	+ 6	- 28	- 22			
28,005	30,809	23,980	+ 2,804	- 6,829	- 4,025	+ 10	- 22	- 14			
26,138	29,728	21,470	+ 3,590	- 8,258	- 4,668	+ 14	- 28	- 18			
27,037	1) 14,541	21,526	- 12,496	+ 6,985	- 5,511	- 46	+ 32	- 20			
23,656	13,943	18,023	- 9,713	+ 4,080	- 5,633	- 41	+ 29	- 23			
23,631	14,839		- 8,792			- 37					
28,701	17,272		- 11,429			- 40					
29,921	18,068		- 11,853			- 40					
330,355	307,447		- 22,908			- 7					

matportion för 10 öre mot förut 2 supar.

hur den anhållne sist intagit förtäring åren 1912, 1913 och 1914.

Denaturerad sprit			Privata samkväm			Ej kunnat uppgivas			Vin eller öl ur butelj			S u m m a		
1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914	1912	1913	1914
3	21	14	80	84	83	47	56	44	—	1	3	591	620	502
5	19	14	67	69	66	71	60	51	—	6	2	723	741	630
15	19	30	140	135	77	84	65	49	—	5	4	917	881	703
10	18	26	88	85	102	62	75	47	—	8	6	814	794	717
4	25	31	141	97	78	99	85	87	—	2	5	975	669	785
8	15	17	79	53	61	103	62	54	—	3	2	826	645	588
11	15		54	56		91	63		—	1		684	638	
7	14		106	80		130	88		—	4		1,000	830	
7	11		90	69		99	59		—	5		986	752	
8	27		54	64		84	64		—	3		908	804	
10	25		58	70		92	42		—	6		853	735	
15	16		119	108		75	51		—	5		826	744	
103	225		1,076	970		1,037	770		—	49		10,103	8,853	

köpt utom Göteborg. År 1912 torde sådana inköp icke hava förekommit i nämnvärd grad.

Tabell 3. Spirituosaförsäljningen i liter å systembolagets i Stockholm försäljningsställen åren 1912—1914.

(1912 och 1913 A.-B. Göteborgssystemet, 1914 A.-B. Stockholmssystemet).

Månad	Minuthandeln					Utskänknigen				
	1912	1913	1914	Ökning + / Minskning - 1913—1914		1912	1913	1914	Ökning + / Minskning - 1913—1914	
				Total	I procent				Total	I procent
Januari	357,900	373,800	428,400	¹⁾ + 54,600	+ 15	62,100	43,200	47,550	+ 4,350	+ 10
Februari ...	351,700	362,300	421,555	²⁾ + 59,255	+ 16	62,400	42,200	42,900	+ 700	+ 2
Mars	376,117	426,624	¹⁾ 245,634	³⁾ - 180,990	- 42	61,581	47,368	62,428	+ 15,060	+ 32
April	381,939	400,952	193,344	³⁾ - 207,608	- 52	65,838	53,477	58,335	+ 4,858	+ 9
Maj	390,015	415,147	199,051	³⁾ - 216,096	- 52	69,628	47,153	68,457	+ 21,304	+ 45
Juni	390,841	355,223	157,000	³⁾ - 198,223	- 56	60,481	46,063	63,282	+ 17,219	+ 37
Juli	357,663	388,973				65,753	47,799			
Augusti	397,552	416,906				71,335	51,519			
September...	376,637	411,548				79,690	54,709			
Oktober.....	417,449	447,405				82,567	61,908			
November...	423,200	428,755				²⁾ 42,305	50,810			
December ..	498,935	571,230				42,693	51,580			
Summa	4,719,948	4,998,863				766,371	597,786			

¹⁾ Fr. o. m. den 26 febr. 1914 få spritdrycker icke inköpas annat än mot uppvisande av motbok.²⁾ Fr. o. m. denna månad inträdde avsevärda prisförhöjningar å mat och brännvin.³⁾ Försäljningen å de överlätna minuthandelsrättigheterna, vilken icke är inbegripen i ovanstående siffror, var i runda tal år 1914 under januari 95,000 l., februari 114,000 l., mars 147,000 l., april 190,000 l. och maj 213,000 l.

Tabell 4. Jämförande tablå över fylleriförseelserna i Stockholm åren 1912—1914.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.—Dec.
1901—1911 år-ligt medeltal	953	1,022	1,224	1,372	1,372	1,225	1,250	1,346	1,559	1,643	1,285	1,252	15,502
1912	837	1,027	1,330	1,404	1,662	1,344	1,188	1,618	1,709	1,634	1,454	1,592	16,799
1913	1,108	1,116	1,327	1,699	1,522	1,304	1,333	1,689	1,906	1,946	1,437	1,309	17,696
1914	953 ¹⁾	1,153 ²⁾	839 ³⁾	923 ³⁾	1,203 ³⁾								

¹⁾ Efter den 26 febr. 1914 sker försäljning av brännvin å bolagets egna utminuteringsställen endast till innehavare av motbok.²⁾ I staden inom broarna, där litersupning förut i stor utsträckning förekommit, voro fylleriförseelserna mars 1913 287 och mars 1914 144, april 1913 479 och april 1914 154, samt maj 1913 384 och maj 1914 259.